

початковому етапі цих непростих та таких необхідних змін. Неможливо побороти корупцію, якщо громадяни не будуть мати можливості доступу до інформації, що стосується діяльності державних органів, не зможуть здійснювати контроль за діяльністю державних структур. Також потрібно забезпечити виконання норм законодавства в частині відповідальності за корупційні правопорушення. Наприклад, ст. 366-1 КК України (декларування недостовірної інформації) лише в поодиноких випадках застосовується в сукупності зі ст. 368-2 КК України (незаконне збагачення), хоча в більшості випадків державні службовці не можуть пояснити законність отримання грошових коштів, витрачених на незадеклароване рухоме, нерухоме майно, тощо. Для більшої ефективності необхідно розширити нормативну базу чинного законодавства в частині способів та методів взаємодії правоохоронних органів з представниками громадських організацій, забезпечити можливість громадянам брати безпосередню участь у заходах, спрямованих на протидію корупції, посилити відповідальність державних службовців за втручання в діяльність громадських об'єднань, ненадання інформації, необхідної для виконання цілей та завдань неурядових організацій, тощо. Лише об'єднавши зусилля державних органів з громадським сектором можливо протистояти корупційним проявам та у подальшому максимально знизити корупційні ризики.

Титаренко Олексій Олексійович
начальник відділу організації
наукової роботи Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

СТАН ПРОГРАМУВАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ (НА ПРИКЛАДІ ОКРЕМИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ)

Враховуючі сучасну оновлену стратегію розвитку України, забезпечення її національної безпеки, особливо значення набуває питання посилення державного впливу на протидію корупції у всіх сферах її прояву. Останнє, безумовно, пов'язано з реалізацією нової Антикорупційної стратегії на 2015-2017 рр. [1] та виконанням Державної програми

щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки [2]. Важливого значення зазвичай набуває питання ефективної протидії корупційним проявам не тільки на державному рівні, а і на регіональному, що пов'язано з якістю програмного забезпечення даного правоохоронного напрямку відповідними державними органами. Практика реалізації регіональних антикорупційних програм минулих років показала наявність проблем в організації державного регулювання запобігання і протидії корупції.

Так, наприклад, за результатами проведеної І.О. Губарєвою експертної оцінки якості 26 регіональних програм запобігання і протидії корупції, які розроблялися терміном до 2015 року, визначено, що п'ять з них не повинні були впроваджуватися, адже не відповідали цілям Державної програми запобігання і протидії корупції на 2011-2015 рр. [3], структурі і встановленим критеріям якості програм (цілісність, узгодженість, наукова обґрунтованість, практична реалізованість, фінансова забезпеченість тощо) та мали бути перероблені [4, с. 119]. Також зазначалось, що із загальної кількості обласних програм запобігання і протидії корупції, які підлягали експертному аналізу, лише шість відповідали чинному законодавству і мали високу вірогідність повної реалізації [4, с. 119]. Здебільшого в аналізованих регіональних антикорупційних програмах було виявлено незадовільну якість у структурному, змістовному плані, ресурсному забезпеченні, механізмах реалізації та контролю, що негативно впливає на результативність впровадження механізму запобігання і протидії корупції. На наш погляд, виявлені дослідницею системні прогалини при формуванні антикорупційних регіональних програм, чинних до 2015 р., мають місце і сьогодні в нових (оновлених) програмах, які розробляються державними органами на виконання нової Антикорупційної стратегії на 2015-2017 роки.

Дослідження чинних обласних антикорупційних програм свідчить, що не в усіх регіонах їх розроблено та затверджено. Так, наприклад, станом на червень 2016 р. відсутні розроблені та схвалені антикорупційні регіональні програми в таких областях як: Дніпропетровська, Львівська, Сумська, Тернопільська, Чернівецька, Чернігівська, Одеська, Хмельницька та Волинська. В цих областях процес формування та погодження проектів даних програмних документів ще триває. Проте наявність чинних антикорупційних програм в інших регіонах країни ще не є запорукою належної (якісної) реалізації положень Антикорупційної стратегії та Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні на 2015-2017 роки [1].

Вивчення Регіональної програми щодо запобігання і протидії корупції

на 2016-2017 роки, затвердженої розпорядженням голови Донецької обласної державної адміністрації, керівника Донецької обласної військово-цивільної адміністрації від 19.02.2016 № 112 [5], показало наявність в ній низки недоліків. Так, зокрема, в даному документі відсутні: заходи, спрямовані на реалізацію завдань зі створення ефективної системи протидії корупції в усіх сферах діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування на всіх рівнях; заходи, спрямовані на подолання корупції в приватному секторі, забезпечення прозорості здійснення публічних закупівель (на виконання Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»» від 11 лютого 2016 р. № 92-р); відсутні заходи, спрямовані на оцінку ефективності реалізації Антикорупційної стратегії на регіональному рівні, яка може полягати в проведенні: щорічних досліджень стану корупції в регіоні (шляхом статистичних спостережень та аналізу практики застосування антикорупційного законодавства), соціологічного опитування (встановлення за його результатами збільшення або зменшення частки населення, яка негативно ставиться до корупційних проявів; збільшення або зменшення частки населення, яке мало власний досвід корупційної поведінки; зростання або зменшення кількості громадян, готових повідомляти про факти корупційних проявів (викривачі), а також громадян, які заявили про факти корупції, що мали стосовно них місце, компетентним органам) тощо.

Вивчення положень Плану заходів із запобігання і протидії корупції у Рівненській області на 2016-2017 роки [6] показує, що даний документ є більш деталізований і здебільшого охоплює всі аспекти реалізації Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні на 2015-2017 роки (далі – План). Проте у частині «Запобігання корупції в сферах з підвищеним ризиком вчинення корупційних правопорушень» даного Плану визначені найбільш корупціогенними сферами лише заклади охорони здоров'я області та заклади освіти. Хоча аналіз статичних даних МВС України за 2015 рік та шести місяців 2016 року показує, що найбільш корупціогенними сферами є охорона довкілля, земельні відносини, бюджетна сфера, сфера охорони здоров'я, освіта, агропромисловий комплекс та транспорт. Тому, на нашу думку, є цілком виправданим передбачити в даному Плані заходи, спрямовані на зменшення рівня корупції й в інших сферах [7].

Найбільший інтерес представляє регіональна Програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2016-2017 роки, затверджена рішенням Харківської

обласної ради від 29 жовтня 2015 року № 1332-VI, яка на відміну від інших програмних документів є більш цілісною, узгодженою, науково обґрунтованою, в ній чітко прослідковується визначення критеріїв ефективності реалізації програми та передбачено відповідне фінансування, чого, наприклад, не можна побачити в двох попередніх програмних документах [8].

Зовсім протилежна ситуація спостерігається в програмних документах з питань протидії корупції у Вінницькій та Закарпатській областях [9; 10]. Так в них нами виявлено певну неузгодженість з основними заходами, визначеними у Державній програмі щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні на 2015-2017 роки, а саме: не визначено заходи, спрямовані на запобігання корупції в сферах з підвищеним ризиком вчинення корупційних правопорушень; переважають заходи, спрямовані на підвищення матеріально-технічного забезпечення окремих спеціальних суб'єктів протидії корупції (наприклад, закупівля техніки, спеціального обладнання для УСБ в Закарпатській області, тоді як інші спеціальні суб'єкти залишаються поза увагою) та ін.

В цілому все наведене показує, що у питанні програмування протидії корупції на регіональному рівні хоча і є певні зрушення, спрямовані на реалізації вимог нової Антикорупційної стратегії держави, проте залишаються певні недоліки, які мають системний характер, а саме:

- невідповідність достатньою мірою окремих регіональних програм з протидії корупції завданням загальнодержавної антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми;
- неузгоджений характер передбачених у регіональних антикорупційних програмних документах превентивних заходів між собою, відсутність належного наукового обґрунтування доцільності й ефективності їх застосування;
- практика на регіональному рівні несвоєчасного оновлення та формування програмних документів з протидії корупції;
- проблема належного фінансового забезпечення реалізації запланованих заходів в регіональних антикорупційних програмах.

Також слід зазначити, що в подальшому залишається важливим завданням й удосконалення теоретико-методичних засад державного регулювання протидії з корупцією на регіональному рівні, реалізація якої створить об'єктивні передумови формуванню сучасної та ефективної системи забезпечення національної безпеки України.

1. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14.10.2014 № 1699-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1699-18/page2>.

2. Постанова КМУ «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки» від 29 квітня 2015 р. № 265 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-p>.

3. Постанова КМУ «Про затвердження Державної програми запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки» від 28 листопада 2011 р. № 1240 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1240-2011-p>.

4. Губарева І. О. Оцінка якості державних програм запобігання і протидії корупції / І. О. Губарева // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 117-122.

5. Регіональна програма щодо запобігання і протидії корупції на 2016-2017 роки, затверджена Розпорядженням Голови Донецької обласної державної адміністрації, Керівника Донецької обласної військово-цивільної адміністрації від 19.02.2016 № 112 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://donoda.gov.ua/?lang=ua&sec=02.08&iface=Public&cmd=showdoc&args=i45>.

6. Про затвердження плану заходів із запобігання і протидії корупції у Рівненській області на 2016-2017 роки, затверджена Розпорядження Голови обласної державної адміністрації від 29 лютого 2016 року № 96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rv.gov.ua/sitewebmain/ua/catalog/6026.htm>.

7. Звіт про стан протидії корупції – за за 6 місяців 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm; Звіт про стан протидії корупції – за 12 місяців 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm.

8. Регіональна Програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2016-2017 рр., затверджена рішенням Харківської обласної рад від 29 жовтня 2015 р. № 1332-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kharkivoda.gov.ua/content/documents/771/77039/files.pdf>.

9. План заходів з виконання Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки, затверджений розпорядженням Голови Вінницької обласної державної адміністрації від 05 червня 2015 року № 338 [Електр. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vin.gov.ua/web/vinoda.nsf/Doc&PrFriendly=y&Click>.

10. Регіональна програма боротьби з контрабандою, організованою злочинністю та корупцією на 2016-2020 роки, схвалена розпорядженням Голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 07.06.2016 № 281 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakarpat-rada.gov.ua/zakarpatski-oblasni-obrantsi-zatverdyl-rehionalnu-prohramu-borotby-z-kontrabandoyu-orhanizovanoyu-zlochynnisty-ta-koruptsiyeyu-na-2016-2020-roky>.